

ВІННИЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ
ЦЕНТР ЗДОРОВ'Я

ПРОБЛЕМА СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА НАД ДІТЬМИ

Інформаційний лист

*(для медичних працівників
всіх рівнів надання медичної допомоги)*

Вінниця 2017

Діти – майбутнє кожної країни. Одним із показників соціальної зрілості суспільства є ставлення до дітей. В суспільстві, що зорієнтоване на високі загальнолюдські цінності, не можуть бути терпимі прояви жорстокого поводження з дітьми, зневажання їхніх інтересів, оскільки це має тяжкі соціальні наслідки: формуються соціально дезадаптовані, малоосвічені особистості, а головне – насильство знову породжує ту ж саму жорстокість.

На жаль, значна частина інформації про насильство у ставленні до дітей залишається прихованою з багатьох причин: страх дітей, мовчання батьків, соціальна прийнятність насильства.

Проблема сексуального насильства над дітьми стосується кожного громадянина суспільства. Саме тому проведення міжсекторальної комунікаційної роботи відповідної тематики націлено на привернення уваги до цієї проблеми.

Сексуальне насильство - це статевий акт, який здійснюється без згоди іншої сторони або спроба його здійснити; дії сексуального характеру, які не передбачають статевого контакту (наприклад, вуайєризм або сексуальне домагання) без згоди іншої сторони; дії, спрямовані на торгівлю людьми з метою сексуальної експлуатації, які здійснюються до осіб, нездатних дати згоду або відмовитися; а також сексуальна експлуатація в інтернеті.

- Сексуальні посягання відносно дитини включають в себе форми як фізичного, так і психічного насильства.
- Поняття «інцест» повинно використовуватися в тих випадках посягань, коли відбувається кровозмішення.
- До сексуального посягання відносять і сексуальну експансію щодо дітей та підлітків, наприклад, використання їх в дитячій порнографії.

Суть сексуальної травми:

- «Ненормальне» сексуальне переживання
- «Сексуальні дії, в які втягуються діти і підлітки, що перебувають в положенні залежності і ще, за своїм розвитком,

не дозріли для повного усвідомлення ситуації і, відповідно, не можуть дати свою згоду на ці дії». (Lucy Berliner)

- Фізичні або психічні посягання на сексуальну недоторканість дитини.
- Переслідування з натяками на секс, виставлення напоказ статевих органів, сексуальні ласки, участь або присутність дитини при порнографічних фото або відеозйомці, участь в акті онанізму або безпосередньо статевому акті (вагінальному, анальному або оральному).

Сексуальне насильство

- Не існує якихось особливих психічних симптомів, пов'язаних, саме, з сексуальним посяганням
- Але часто відзначаються:
 - Депресія
 - Спроби самогубства
 - Інші форми самодеструктивної поведінки
 - Вживання наркотиків
 - Проституція
 - Анорексія або булімія та ін.

Непрямі ознаки сексуального насильства

- Нічні кошмари, зміст яких завжди однаковий
- Небажанням згадувати і розповідати іншим про ці епізоди дитинства
- Чоловіки, які піддавалися в дитинстві сексуальним зазіханням, рідше, ніж жінки, але також відчувають:
 - Депресію
 - Симптоми страху
 - Мають шкідливі звички.

- Хлопчики, що піддавалися насильству, можуть відчувати:
 - Невпевненість у своїй статевій приналежності, що під час дорослішання може привести до зайвої агресивності, за допомогою якої вони намагаються самоствердитися
 - В зрілому віці у них нерідкі проблеми в області сексуальних відносин
 - 20-50% з них самі скоюють розпусні дії відносно дітей.

Особливості відносин між учасниками

- У дитини складаються хороші відносини з такою людиною. Дитина відчуває, що її люблять, і не уявляє, що з нею можуть так погано вчинити
- В багатьох випадках постраждалі не заявляють (згідно з підрахунками, поліція дізнається лише у 10 відсотках випадків)
- Вік жертв сексуального насильства: сексуальні посягання відносно дівчаток трапляються найчастіше в 8-11 років, щодо хлопчиків – трохи пізніше.
- При інцесті відносини тривають протягом кількох років.

Шість груп ризику для дітей:

1. Діти жінок, з якими жорстоко поводяться вдома.
2. Діти жінок, які самі були жертвами жорстокого фізичного та/або сексуального поводження в дитинстві.
3. Онуки бабусь/дідусів, які здійснювали сексуальне посягання щодо своїх або чужих дітей.
4. Діти з сімей з неясними віковими межами між поколіннями та з родин, де батьки перебувають в жорсткій залежності один від одного.
5. Брати/сестри дитини, яку вже сексуально використовують.
6. Діти-інваліди з порушеннями розвитку або ще якимось відрізняються від інших дітей.

Діти, які пережили сексуальну травму –

Відчувають, що це погано. Намагаються передати суть того, що сталося словами, поведінкою.

Їх важко зрозуміти, їм потрібна особлива чуйність. Іноді вони нічого не розповідають, соромляться того, що сталося, відчувають страх. Думають, що, можливо, вони одні з такими проблемами.

Більшість дітей додумують те, що трапалося або обіграють його. Одні вважають, що душа відлітає з тіла, коли це трапляється, інші ж переконують себе в тому, що це поганий сон, треті – що все сталося не з ними, а з кимось іншим.

Синдром пристосування

Ці реакції дітей об'єднали в так званий синдром пристосування. Дитина розуміє, що сексуальний контакт повинен триматися в таємниці, що вона безпорадна по відношенню до дорослого. Не отримуючи своєчасно допомоги, вона змушена змиритися з подальшими посяганнями. Якщо дитина через тривалий час розповість про інцест близьким або властям, велика ймовірність, що їй не повірять. В такому випадку дитина найчастіше бере свої слова назад, що також розглядається, як підтвердження обману. Симптоми залежать, насамперед, від віку, рівня розвитку, відносин з кривдником, типу сексуальних дій, їх тривалості тощо.

Симптоми після сексуального насильства

У молодших школярів часто спостерігається регресивна поведінку, наприклад, вони можуть почати мочитися в ліжку, смоктати палець. В них може виникнути страх перед чоловіками. Вони можуть стати примхливими, боятися темряви, відмовлятися спати на самоті. У деяких проявляється надмірний інтерес до сексу, сексуальних ігор, що може привести до того, що їм не дозволять гратися з іншими дітьми.

Однак, слід нагадати, що підвищений сексуальний інтерес можуть проявляти і деякі діти з психічними порушеннями, наприклад з аутизмом, розумовою відсталістю, біполярним розладом, психозом!

У школярів середніх класів, що пережили сексуальне насильство, спостерігається: зниження концентрації і, як наслідок, оцінок, порушення сну, нічні кошмари, фобії. Почуття сорому і страх показати своє тіло може привести до відмови від участі в заняттях спортом або обстеження у шкільного лікаря. Через це діти відгороджуються від товаришів. У них часто виявляються і такі психосоматичні симптоми, як біль у животі, в горлі, головний біль тощо.

Підлітки, які не наважуються розповісти про все це, втрачають віру в себе. Може проявитися саморуйнівна поведінка зі шкідливими звичками.

Сексуальні посягання вважаються найчастішою причиною того, що дівчатка тікають з дому. Багато з них потім займаються проституцією. З опитувань повій з'ясовується, що приблизно 70-100% з них піддалися сексуальному насильству в дитинстві. Для деяких дівчат це був єдиний спосіб отримати тепло і увагу.

Інші реагують інакше. Вони блокують свої почуття, відходять у депресію, що часто призводить до самогубства. Деякі дівчатка-підлітки відмовляються сприймати своє тіло, відхиляють всі, що пов'язано з сексом, сильно худнуть або товстіють, щоб приховати жіночі форми. Трапляються істеричні реакції – непритомність, паралічі тощо.

Часто підлітки, щоб зробити психічну біль відчутною, наносять собі каліцтва, кусають себе, щипають.

У хлопчиків, які пережили сексуальне насильство, як показують досвід і проведення досліджень, найчастіше спостерігається реакція у вигляді ексгібіціонізму, сексуально зухвалої поведінки до і в період статевого дозрівання.

Причини формування тяжкості симптомів –

- Тривалість насильства,
- Відношення між дитиною і насильником,
- Наявність в насильстві агресивності,
- Вік винуватця

Вважається, що ті, хто відчуває посягання в родині, реагують найсильніше:

- 5 відсотків з них мають постійні проблеми (в інших випадках – 50 відсотків)
- Ті, хто піддаються нападкам з боку людей, не набагато старшим за них, реагують не так сильно, як у випадку, якщо це – людина віком батьків.

Фізичні ознаки насильства

➤ Це може бути:

- набряк,
- припухлість, через що дитині важко сидіти,
- свербіж,
- кровотечі,
- пошкодження статевих органів,
- дрібні тріщини навколо ануса, що можна побачити у жертв, які піддавалися насильству тривалий час.

➤ Можна також побачити

- синці
- Кондиломи статевих органів у дітей – захворювання, яке передається статевим шляхом. Завжди дають привід до ретельного з'ясування можливого сексуального посягання!
- наявність сперми, інфекції (гонореї, хламідіози), які можна виявити за допомогою аналізів.

Особливості гвалтівників

- Це схильні до усамітнення чоловіки, яким важко працювати з будь-ким. Вони не можуть зав'язати постійний чуттєвий контакт, погано контролюють імпульси, погано переносять розчарування. Вони завжди відчують себе самотніми, відчують глибоке почуття неповноцінності, часто психологічно незрілі. Значна частина таких чоловіків піддавалася сексуальним зазіханням в дитинстві. Як багато? Точно невідомо, але частка їх у різних дослідженнях коливається від 1/3 до 3/4.

- Винуватці насильства вибудовують сильний психологічний захист. Навіть собі не зізнаються в тому, що скоїли якесь посягання.
- Кожен визнає вину частково, заперечує бажання і те, що був ініціатором, відхиляє деякі скарги або тип посягання і не вважає, що все це шкодить дитині. «Були лише ласки, і то кілька разів, що не могло принести шкоди дитині».
- Такі люди часто стверджують, що не мають уявлення, про що йде мова, що дитина бреше.
- Насильник найчастіше не відчуває почуття провини. Звинувачує матір або стверджує, що дитина сама його спокушала.
- Ївалтівник може також сказати, що виною всьому було сильне алкогольне сп'яніння.
- Він може, навіть, поставити собі в заслугу, що, нібито, ввів дівчинку у світ сексу, стимулюючи розвиток дитини.
- У 90 відсотках випадків винуватець не є злочинцем чи антисоціальним типом.

Насильство над дітьми – це реальна загроза для розвитку суспільства. Адже жорстоке поводження з дітьми в подальшому формує з них соціально-дезадаптованих людей, не здатних створювати повноцінну сім'ю, бути гарними батьками, а також є поштовхом до відтворення жорстокості по відношенню до власних дітей.

Суспільство не повинно виявляти нерішучості у боротьбі з насильством над дітьми.

Діти – це не власність батьків!

Діти – це повноправні члени суспільства!

Вони мають право на захист особистості.